

Vihreiden nuorten lyhyet kannat

Vihreiden nuorten kannat A:sta Ö:hön. Kannat ovat Vihreiden nuorten periaateohjelman sekä muiden ohjelmien ja linjapaperien mukaisia. Päivitetty viimeksi hallituksen kokouksessa 8/2018.

Sisällysluettelo

7	ABORTTI.....	5
8	ALKOHOLI.....	5
9	ALKUPERÄISKANSAT.....	5
10	AMMATTIYHDISTYSLIIKE.....	5
11	ASEKAUPPA.....	6
12	ASEVELVOLLISUUS.....	6
13	ASUMINEN JA ASUNNOTTOMUUS.....	6
14	AUTOMAATIOJÄSENYYS.....	6
15	AVIOLIITTO.....	6
16	AVOHAKKUUT.....	7
17	AVOIMUUS.....	7
18	BIODIVERSITEETTI.....	7
19	DEGROWTH.....	7
20	DEMOKRATIA.....	7
21	ELÄINTEN OIKEUDET.....	8
22	ELÄKEJÄRJESTELMÄ.....	8
23	ENERGIANTUOTANTO.....	8
24	ESTEETTÖMYYS.....	8
25	EUROOPAN UNIONI.....	9
26	EUTANASIA.....	9
27	FEDERALISMI.....	9
28	FEMINISMI.....	10
29	FOSSIILISET POLTTOAINEET.....	10
30	GLOBALISAATIO.....	10
31	GEENIMUUNTELU (GMO).....	10
32	HAJA-ASUTUS.....	11
33	HARMAA TALOUS.....	11
34	HYVINVOINTIVALTIO JA HYVINVOINTIYHTEISKUNTA.....	11

35	IKÄIHMISTEN HYVINVOINTI.....	11
36	ILMASTOPOLITIikka.....	12
37	ITÄMERI.....	12
38	JULKINEN LIIKENNE	12
39	JÄÄMEREN RATA.....	12
40	KAAVOITUS.....	13
41	KAIVOKSET	13
42	KALASTUS.....	13
43	KANSAINVÄLINEN OPISKELU.....	13
44	KANSALAISALOITE.....	14
45	KANSALAISTOTTELEMATTOMUUS	14
46	KASVISSYÖNTI.....	14
47	KAUPUNKITILA	14
48	KEHITYSYHTEISTYÖ	14
49	KIERRÄTYS.....	15
50	KILPAILUTTAMINEN	15
51	KORKEAKOULUTUS	15
52	KIINTEISTÖVERO.....	16
53	KRIMINAALIPOLITIikka.....	16
54	KULTTUURI.....	16
55	KULUTUS.....	16
56	KUNNAN YMPÄRISTÖVASTUU.....	16
57	KUNNAT JA VALTIO TYÖNANTAJINA	17
58	KUNTARAKENNE.....	17
59	LAUSUNTO- JA VALITUSOIKEUS.....	17
60	LIHAVERO.....	17
61	LIIKENNE.....	18
62	LUONNON ITSEISARVO	18
63	LUONNON MONIMUOTOISUUS	18
64	LUOTTAMUSHENKILÖIDEN SIDONNAISUUDET JA VALLAN KESKITTYMINEN	18
65	LÄHIDEMOKRATIA.....	19
66	LÄHISUHDEVÄKIVALTA.....	19
67	MAAHANMUUTTO.....	19
68	MAATALOUS	19
69	MAKSUTON KOULUTUS.....	20
70	METSÄT	20

71	METSÄTALOUS	20
72	MIELENTERVEYS	21
73	NATO	21
74	NETTISENSUURI	21
75	NUORTEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET	22
76	OPINTOTUKI	22
77	OPISKELIJAVALINNAT	22
78	OPISKELUOIKEUDEN RAJOITUKSET	22
79	OPPVELVOLLISUUS	23
80	PAKOLAISET JA TURVAPAIKANHAKIJAT	23
81	PALESTIINA - ISRAEL	23
82	PALKKATASA-ARVO	23
83	PALVELUIDEN TUOTTAMINEN	23
84	PALVELUMAKSUT	24
85	PATENTIT	24
86	PERUSTULO	24
87	PERINTÖVERO	24
88	POLIITIKKOJEN JA VIRANHALTIJOIDEN KARENSSIAJAT	24
89	PRESIDENTTI-INSTITUUTIO	25
90	PROSTITUUTIO	25
91	PÄIHTEET	25
92	PÄÄOMATULOVEROTUS	25
93	PÄÄSTÖKAUPPA	25
94	RAHOITUSMARKKINAVERO	26
95	ROTAATIO	26
96	RUOTSIN KIELEN OPISKELU	26
97	SANANVAPAAUS	26
98	SATEENKAARIPERHEET	26
99	SEKSUAALIVÄHEMMISTÖT	27
100	SITOVAT KANSANÄÄNESTYKSET	27
101	SIVILIPALVELUS	27
102	SOIDENSUOJELU	27
103	STERILISAATIO	27
104	SUKUPUOLI JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVO	28
105	SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖT	28
106	SYRJINTÄ	28

107	SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY	28
108	TAIDE	29
109	TEKIJÄNOIKEUDET	29
110	TERVEYDENHUOLTO	29
111	TIEDE	30
112	TIEDON SAAVUTETTAVUUS	30
113	TOINEN ASTE	30
114	TURKISTARHAUS	30
115	TURVE	31
116	TYÖURIEN PIDENTÄMINEN	31
117	USKONNOT	31
118	VANHEMMUUS	31
119	VAPAA LIIKKUVUUS	31
120	VARHAISKASVATUS	32
121	VEROTUS	32
122	VIHAPUHE	32
123	VÄHEMMISTÖKIELET	32
124	YDINVOIMA	33
125	YHTEISKUNTAVASTUU	33
126	YK:N YMPÄRISTÖJÄRJESTÖ	33
127	YKSILÖNVAPAUS	33
128	YLEISRADIO	33
129	YMPÄRISTÖHALLINTO	34
130	YMPÄRISTÖRIKOKSET	34
131	YRITTÄJYYS	34
132	ÄÄNIKYNNYS	34
133	ÄÄNIOIKEUS JA VAALIKELPOISUUS	34
134		
135		

136 **Abortti**

137

138 Oikeus päättää omasta kehosta kuuluu jokaiselle. Tavoitteena on taata kaikille oikeus
139 lailliseen aborttiin lääketieteellisesti koulutetun henkilön suorittamana ilman erillistä
140 perustelua. Aborttipäätöksen tehneelle on tarjottava psyykkistä tukea.

141

142 **Alkoholi**

143

144 Alkoholipolitiikalla tähdätään alkoholin ongelmakäytön ehkäisyyn ja haittojen
145 vähentämiseen. Alkoholin korkea verokanta on perusteltu. Verotus ohjaa kulutusta, ja sen
146 avulla saamme varoja alkoholihaittojen hoitoon ja ehkäisyyn. Verotuksen lisäksi
147 alkoholipolitiikassa on panostettava toimiviin tukipalveluihin sekä asialliseen valistukseen.

148

149 Alko tulee säilyttää valtio-omisteisena monopoliyhtiönä, mutta mietojen alkoholijuomien,
150 kuten viinien myynti voidaan sallia myös ruokakaupoissa. Alkoholin myyntiin ja muuhun
151 anniskeluun liittyvää byrokratiaa ja sääntelyä tulee keventää, esimerkiksi erillisistä
152 anniskelualueista on luovuttava. Alkoholin nauttiminen julkisilla paikoilla tulee sallia.
153 Keskiolutta ei tule laimentaa eikä alkoholin myynnin aikarajoja tai ravintoloiden
154 aukioloaikoja tiukentaa. Lisäksi pientuottajien tukemiseksi mietojen alkoholijuomien
155 ulosmyynti ravintoloista ja pienpanimoilta tulee sallia nykyistä vapaammin.

156

157 **Alkuperäiskansat**

158

159 Alkuperäiskansoille on turvattava oikeus heidän perinteisiin asuinalueisiinsa ja niiden
160 luonnonvaroihin. Valtiolla on velvollisuus edistää alkuperäiskansojen kulttuurin, kielen ja
161 ympäristön suojelemista. Suomen on ratifioitava kansainvälisen työjärjestö ILO:n
162 alkuperäiskansoja koskeva yleissopimus pikimmiten. Saamelaiset ovat EU-alueen ainoa
163 alkuperäiskansa ja siksi on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota saamelaisten oikeuksiin
164 sekä lisätä yleistä tietämystä saamelaisten kulttuurista ja kielistä sisäilyttämällä aiheen
165 opetusta niin äidinkielen kuin historiankin opetussuunnitelmaan.

166 **Ammattiyhdistysliike**

167

168 Työnantajan ja työntekijän välisessä suhteessa työntekijä on usein heikompi osapuoli, joten
169 kollektiivisia sopimuksia tarvitaan takaamaan kaikille kohtuulliset työehdot. Nykyinen
170 työnantajajärjestöjen, ammattiyhdistysten ja valtion kolmikanta pitää kuitenkin yllä
171 vanhentuneita rakenteita ja kaventaa demokraattisesti valittujen elinten päätösvaltaa.
172 Järjestäytymällä työntekijät voivat silti vastata nykypäivän haasteisiin, esimerkiksi
173 pätkätöihin ja määräaikaisten työsuhteiden ketjuttamiseen.

174

175 **Asekauppa**

176

177 (katso myös asevelvollisuus) Suomen ei tule käydä asekauppaa sellaisten maiden kanssa,
178 jotka käyvät sotaa, sortuvat ihmisoikeusloukkauksiin tai rikkovat kansainvälistä oikeutta,
179 kuten Israel, Saudi-Arabia tai Arabiemiraatit.

180

181 **Asevelvollisuus**

182

183 Suomen maanpuolustus on uudistettava nykyaikaisemmaksi ja sukupuolineutraaliksi.
184 Kaksoiskansalaisia on kohdeltava yhdenvertaisesti puolustusvoimien sisällä. Nykyistä
185 pienempi armeija on koottava vapaaehtoisista ja yleisestä asevelvollisuudesta on luovuttava.
186 Asepalveluksesta on voitava kieltäytyä rangaistuksetta. Lopullisena tavoitteenamme on
187 kuitenkin aseeton maailma.

188

189 **Asuminen ja asunnottomuus**

190

191 Asunto on perusoikeus, joka kuuluu kaikille. Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi
192 kuntien ja yksityisten vuokranantajien on tarjottava asunnottomille monipuolisia,
193 yhteiskuntaan sopeutumista edesauttavia asumisratkaisuja sekä tarvittaessa tukipalveluja.
194 Alueelliseen eriarvoistumiseen on puututtava kaavoituksella ja palvelutarjontaa kehittämällä:
195 kunnan eri osissa on oltava laadukas ja kattava palvelutarjonta sekä monipuolisesti erilaisia
196 asumismuotoja.

197

198 Asuntotarjontaa luottotiedottomille pitää tehostaa erityisesti valtion ja kuntien omistamissa
199 asunnoissa.

200

201 **Automaatiojäsenyys**

202

203 Ylioppilaskuntien ja ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien asema ja niitä koskeva
204 lainsäädäntö on yhtenäistettävä. Opiskelijoiden asemaa korkeakoulu yhteisössä on
205 vahvistettava ja sekä ylioppilaskuntien että opiskelijakuntien jäsenyysperustan tulee
206 pohjautua automaatiojäsenyyteen. (kopo)

207

208 **Avoliitto**

209

210 Avoliitto on sen solmivien henkilöiden keskinäinen, yksilön tahtoon perustuva sopimus.
211 Valtion tehtävänä ei ole määritellä henkilöiden sukupuolta tai lukumäärää.

212

213 **Avohakkuut**

214

215 (ks. myös metsät ja metsätalous) Avohakkuista on siirryttävä jatkuvapeitteisen
216 metsänkasvatuksen menetelmiin ja metsänomistajien ohjausta luonnon monimuotoisuutta
217 ylläpitävän metsänkäsittelyn yleistämiseksi lisättävä. Tavoitteena on avohakkuiden
218 kieltäminen valtion metsissä.

219

220 **Avoimuus**

221

222 Päätöksenteon valmistelun on tapahduttava avoimesti ja kansalaisia osallistavasti kaikilla
223 yhteiskunnan tasoilla. Eduskunnan valiokuntien sekä kuntien lautakuntien, johtokuntien ja
224 vastaavien kokoukset on avattava. Lähtökohtana tulee olla, että kokoukset ovat julkisia,
225 lukuun ottamatta osia, joissa käsitellään salassa pidettäviä asioita. Vihreät nuoret edistää
226 avoimuutta kaikilla yhteiskunnallisen päätöksenteon paikoilla. Kunnanvaltuustojen
227 kokoukset tulee suoratoistaa sekä tarjota samalla reaaliaikainen tieto äänestyksistä ja
228 puheenvuoroista.

229

230 **Biodiversiteetti**

231

232 Ks. luonnon monimuotoisuus

233

234 **Degrowth**

235

236 Luonnonvarojen kulutuksen ja talouskasvun välillä on tapahduttava absoluuttinen
237 irtikytkeä tai nykyistä talousjärjestelmää on muutettava siten, että se ei ole riippuvainen
238 luonnonvarojen lisääntyvästä kulutuksesta.

239

240 Hallittu taloudellinen taantuma on parempi vaihtoehto kuin ympäristön tuhoutuminen, jos
241 markkinat eivät löydä tapoja ympäristön kannalta kestävään ihmisten hyvinvoinnin
242 ylläpitämiseen.

243

244 **Demokratia**

245

246 (Ks. myös avoimuus ja lähidemokratia) Demokratiaan tulee aina sisältyä todellinen valta
247 vaikuttaa. Suoraa demokratiaa on lisättävä epäsuoran rinnalla. Jokaisella yhteiskunnan
248 jäsenellä on oltava oikeus tuoda äänensä kuuluviin. Kaiken päätöksenteon on oltava
249 kansalaisia osallistavaa ja läpinäkyvää.

250

251 **Eläinten oikeudet**

252

253 (Ks. myös maatalous ja turkistarhaus) Tavoitteenamme on yhteiskunta, jossa ihminen ei
254 yksisuuntaisesti hyödynnä eläimiä, vaan kaikilla lajeilla on yhdenvertaiset oikeudet
255 lajityypilliseen käyttäytymiseen. Eläinperäisistä tuotteista on pyrittävä kokonaan eroon niin
256 pitkälle kuin se on mahdollista. Siirtymävaiheessa tuotantoeläinten oloja on parannettava
257 merkittävästi. Eläinkokeiden tekemistä on rajoitettava ja kosmetiikan eläinkokeet lopetettava.
258 Luonnonvaraisten eläinten suojeluun on panostettava entistä enemmän niiden luontaisessa
259 elinympäristössä.

260

261 **Eläkejärjestelmä**

262

263 (Ks. myös työurien pidentäminen) Eläkejärjestelmää tulee pikaisesti uudistaa tasa-arvoiseksi
264 siten, että suurten ikäluokkien taakka ei kasaudu nuorten maksettavaksi. Eläkeiän nosto on
265 tärkeää ensisijaisesti hyvinvointivaltion rahoituksen kannalta. Työeläkkeiden verotusta tulee
266 nostaa ja progressiota lisätä. Perustuslakivaliokunnan päätöstä eläkkeiden
267 omaisuusluonteisuudesta tulee tarkastella uudelleen, jotta työeläkkeiden ja työeläkemaksujen
268 tasoa voidaan laskea. Kansan- ja takuueläkkeitä tulee nostaa, sillä pienituloisimmat
269 eläkeläiset elävät näiden varassa. Pitkällä aikavälillä Kelan eläkkeitä tulee tarkastella osana
270 muuta sosiaaliturvaa ja perustuloa.

271

272 Samalla työelämän puitteita on muutettava esimerkiksi niin, että työssä tuetaan yksilön
273 jaksamista ja työssä kehittymistä läpi työuran.

274

275 **Energiantuotanto**

276

277 (Ks. myös turve ja ydinvoima) Vihreät nuoret kannattavat päästöttömiä ja uusiutuvia
278 energiantuotantomuotoja. Luovutaan turpeesta ja kivihiiilestä energiamuotoina 2020-luvulla
279 ja maakaasusta 2030-luvulla. Energiaa tulee tuottaa niin, että tuotannosta aiheutuvat haitat
280 ovat mahdollisimman pieniä myös pitkällä aikavälillä. Energian ollessa niukka resurssi kaiken
281 toiminnan tulee olla energiatehokasta.

282

283 **Esteettömyys**

284

285 Esteettömyys on ihmisoikeus. Rakennusten, liikkumisen, palveluiden ja sähköisen asioinnin
286 on oltava esteettömiä. Esteettömyyden lisäksi tulee huomioida saavutettavuus, joka huomioi
287 laajemmin esimerkiksi tilojen sosiaalisen ja psykologisen esteettömyyden.

289 **Euroopan unioni**

290

291 (Ks. myös federalismi) Vihreät nuoret haluaa Euroopan unionin kehittyvän liittovaltioksi.

292 Vahva liittovaltio pystyy puuttumaan esimerkiksi ympäristö- ja ihmisoikeusongelmiin

293 tehokkaammin kuin yksittäinen jäsenmaa. Jotta voimme saavuttaa vahvan liittovaltion EU:n

294 päätöksentekorakenteita on muutettava.

295

296 Demokratiauudistuksessa Euroopan parlamentista, Eurooppa-neuvostosta sekä Euroopan

297 unionin neuvostosta muodostettaisiin kaksikamarinen parlamentti, jossa nykyinen

298 parlamentti muodostaa alahuoneen ja neuvostot korvataan EU-senaatilla, joka valitaan

299 jokaisesta jäsenvaltiosta suoralla vaalilla. Komission rooli on muutettava yhä enemmän

300 poliittisen hallituksen tapaiseksi. Sen jäsenet tulee valita Euroopan parlamentista ja

301 komission tulee nauttia parlamentin luottamusta. Yksimielisyysperiaatteesta päätöksenteossa

302 on luovuttava ja Eurooppa-neuvoston ja Euroopan unionin neuvoston vielä olemassa ollessa

303 on siirryttävä enemmistöpäätöksentekoon kaikilla politiikan aloilla.

304

305 Euroopan maiden puolustusyhteistyötä on lisättävä siten, että siviilikriisinhallinta on

306 turvallisuuspolitiikan keskiössä. Euroopan turvallisuuspolitiikan on ensisijaisesti lähdeävä

307 riskien ennaltaehkäisystä sosiaalipoliittisin ja ei-sotilaallisin keinoin.

308

309 **Eutanasia**

310

311 Ihmisellä on oikeus paitsi hyvään elämään, myös hyvään kuolemaan, tarvittaessa avustettuna.

312 Kuolemaan auttavien lääkäreiden toimintaa on seurattava tarkasti. Eutanasian on oltava

313 mahdollisuus kaikille sietämättömästä kivusta kärsiville, jos paranemisesta ei ole toivoa.

314

315 **Federalismi**

316

317 (Ks. myös Euroopan unioni) Vihreät nuoret on federalistinen järjestö eli kannatamme

318 Euroopan unionin kehittämistä liittovaltioksi. Yhtenäinen Eurooppa on paras tapa vastata

319 globaaleihin kriiseihin kuten ilmastonmuutokseen. Vihreät nuoret uskovat vahvaan Euroopan

320 unioniin, joka luo sosiaalisesti kestävä ja demokraattista Eurooppaa, tarjoaa jäsenmailleen

321 taloudellista vakautta ja toimii vastapainona kansallismielisille ja populistisille voimille.

322 Liittovaltiokehitys edellyttää EU:n hallintorakenteiden ja demokratian uudistamista niin, että

323 kansanvaltaisuus unionin sisällä vahvistuu.

324

325 **Feminismi**

326

327 (Ks. myös sukupuolten tasa-arvo) Vihreiden nuorten feminismi on intersektionaalista, eli
328 tunnistamme ja pyrimme purkamaan kaikkia syrjinnän muotoja - oli kyse sitten sukupuolen,
329 seksuaalisuuden, etnisyyden tai vammaisuuden perusteella tapahtuvasta syrjinnästä.

330 Näkyvän syrjinnän lisäksi intersektionaalinen feminismi pyrkii tunnistamaan ja murtamaan
331 yhteiskunnan syrjiviä rakenteita ja piileviä asenteita. Tavoitteena on antaa jokaiselle
332 yhdenvertainen mahdollisuus elää elämäänsä omista lähtökohdistaan käsin ilman pelkoa
333 häirinnästä tai syrjinnästä.

334

335 Päätöksenteon vaikutuksia eri sukupuoliin ja vähemmistöihin tulee arvioida päätöksenteon
336 yhteydessä.

337

338 **Fossiiliset polttoaineet**

339

340 (Ks. myös energia ja turve) Fossiilisten polttoaineiden käytöstä on luovuttava. Tämän
341 toteuttamiseksi vaadimme sitovia kieltoja, tiukempaa päästökauppaa ja fossiilisten
342 polttoaineiden korkeampaa verotusta.

343

344 **Globalisaatio**

345

346 Globalisaatio on tuonut ihmisiä lähemmäs toisiaan ja osaltaan mahdollistanut hyvinvoinnin
347 huomattavan kasvun. Samaan aikaan globaalin kapitalismin seurauksena on myös syntynyt
348 useita ympäristöongelmia ja hyvinvoinnin epätasaista jakautumista. Kannatamme vapaata
349 liikkuvuutta ja muuta maiden rajat ylittävää kanssakäymistä, kunhan se on ekologisesti ja
350 sosiaalisesti kestävä. Samalla globaalin oikeudenmukaisuuden nimissä Suomen on otettava
351 vahva rooli ilmastonmuutoksen, ihmisoikeusloukkausten, globaalin eriarvoisuuden sekä
352 muiden kansainvälisten ongelmien torjunnassa kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

353

354 **Geenimuuntelu (GMO)**

355

356 (katso myös patentit) Vastuullisesti toteutettuna geenimuuntelu mahdollistaa suuremmat
357 sadot ja paremmin eri ilmasto-olosuhteisiin sopivat kasvit niin Suomeen kuin ulkomaille.
358 Erityisesti ilmastonmuutoksen edetessä geenimuuntelu voi ratkaista monia globaaleja
359 ruokaongelmia ja nopeuttaa eri ilmasto-olosuhteisiin sopivien lajikkeiden kehittämistä.

360

361 **Haja-asutus**

362

363 Elämisen mahdollisuuksia ja palveluita tulee löytyä myös maaseudulta ja haja-asutusalueilta.
364 Haja-asutusalueiden ympäristökuormitusta on vähennettävä tukemalla ekologisia rakennus-
365 ja lämmitysratkaisuja sekä ympäristöä vähemmän kuormittavaa liikennettä. Uutta
366 hajarakentamista on rajoitettava nykyistä tiukemmin rakennus- ja lupamääräyksin.
367 Hajarakentaminen kaupunkien reuna-alueilla tulee kieltää. Maaseutualueilla haja-asutus ei
368 saa johtaa kokonaan rakentamisesta vapaiden alueiden pirstoutumiseen. Taajamien
369 ulkopuolella on säilytettävä myös kokonaan rakentamisesta vapaita alueita.

370

371 **Harmaa talous**

372

373 Harmaan talouden torjuminen on tärkeää oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi,
374 hyvinvointipalveluiden rahoituksen varmistamiseksi ja rikollisuuden vähentämiseksi.
375 Talousrikosten seurauksia ei saa väheksyä, niistä on langetettava riittävän kovat
376 rangaistukset ja viranomaisille on taattava tarvittavat resurssit harmaan talouden vastaiseen
377 työhön. Globaalien talousrikollisten pysäyttämiseksi tarvitaan kansainvälistä yhteistoimintaa.
378 Kilpailuviranomaisten resursseja taistella monopoleja ja kartelleja vastaan niin kansallisesti
379 kuin kansainvälisestikin on kasvatettava. Pankkisalaisuus on voitava avata
380 veronkiertoepäilyjen tutkimista varten. Suomen on ajettava kansainvälistä varainsiirtoeroa.
381

382 **Hyvinvointivaltio ja hyvinvointiyhteiskunta**

383

384 Vihreät nuoret uskoo vahvaan pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon, jossa kaikista pidetään
385 huolta. Vahva julkinen sektori ei kuitenkaan saa estää ihmisiä toteuttamasta itseään, vaan
386 hyvinvoivassa yhteiskunnassa kaikilla on mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan osallisina
387 kansalaisina, ei vain palveluiden käyttäjinä. Uskomme, että yhteiskunnan arvo mitataan siinä,
388 miten heikoimmassa asemassa olevat voivat suhteessa muihin. Vahvoihin sosiaalisiin
389 oikeuksiin perustuva hyvinvointivaltio on säilytettävä ja sitä on kehitettävä edelleen.

390

391 Hyvinvointivaltiossa ihmiset voivat auttaa toisiaan ja se on toivottavaa, mutta kenenkään
392 avunsaannin ei tule perustua hyväntekeväisyyteen.

393

394 **Ikäihmisten hyvinvointi**

395

396 Jokainen ansaitsee arvokkaan ja onnellisen vanhuuden. Ikäihmisten kotihoidon resursseja
397 tulee lisätä ja kotikäyntien kestoa pidentää ja täten vähentää myös vanhusten yksinäisyyttä.
398 Kotikäyntien resurssien parantaminen tuo helpotusta myös hoitajien työssä jaksamiseen.

399

400 **Ilmastopolitiikka**

401

402 Ilmastonmuutosta on torjuttava kaikin keinoin. Ilmakehän lämpeneminen on pysäytettävä
403 Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaisesti 1,5 asteeseen. Tämä vaatii kansainvälistä yhteistyötä
404 ja merkittäviä muutoksia Suomen energiajärjestelmään, maa- ja metsätalouteen sekä
405 kulutustottumuksiin. Energiajärjestelmä tulee asteittain muuttaa päästöttömäksi luopumalla
406 kestävämmistä energiamuodoista ja tukemalla uusiutuvan energian tuotantoa ja kehitystä.
407 Hiilinieluja ja -varastoja on kasvatettava. Kestävämmän kulutuksen päästöt tulee huomioida
408 verotuksessa. Suomen tulee pyrkiä hiilineutraaliksi 2030-luvulla.

409

410 Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on myös varauduttava luomalla kansallinen strategia
411 ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Lisääntyviin myrskytuhoihin ja kasvavaan
412 ilmastopakolaisuuteen on varauduttava.

413

414 **Itämeri**

415

416 Itämeren ravinnekuormitusta on vähennettävä tasolle, joka turvaa merieliöstön
417 monimuotoisuuden palautumisen. Maanviljelyn hajakuormitusta on vähennettävä
418 ravinteiden kierrätystä tehostamalla sekä ympäristösuojeluun kannustavalla verotuksella ja
419 tukipolitiikalla. Yhdyskuntien haitat minimoidaan järkevällä maankäytön suunnittelulla.
420 Kaikille Itämeren valuma-alueen valtioille tulee asettaa sitovat typpi- ja fosforipäästöjen rajat.

421

422 Meriliikenteen haittojen vähentämiseksi laivojen pakokaasujen typpipäästöjä tulee rajoittaa
423 heti, uusia laivaväyliä ei tule rakentaa ja öljyntorjuntayksiköiden määrää lisätä.

424

425 **Julkinen liikenne**

426

427 Julkinen liikenne lisää tasa-arvoa ihmisten välillä sekä vähentää yhteiskunnan tuottamia
428 ilmastopäästöjä. Julkisen vallan tulee tukea joukkoliikennettä voimakkaasti ja edistää
429 pyöräilyyn ja kävelyyn tukeutuvan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä kehittämällä
430 maankäyttöä tiiviimmäksi. Myös kaupunkialueiden ulkopuolella on mahdollistettava julkisen
431 liikenteen järjestäminen esimerkiksi kutsumenetelmillä. Kaupunkialueilla ja
432 kaukoliikenteessä on siirryttävä entistä enemmän raideliikenteeseen. Julkisen liikenteen
433 lippujen hintoja tulee merkittävästi alentaa, ja pitkällä aikavälillä tavoitteena on siirtyä
434 maksuttomaan joukkoliikenteeseen.

435

436 **Jäämeren rata**

437

438 Jäämeren rataa ei tule rakentaa. Hanke olisi loukkaus sekä ihmisoikeuksia että ympäristöä
439 kohtaan. Jäämeren radan ympäristöhaitat ovat moninkertaisia verrattuna radan hyötyyn ja
440 tarpeellisuuteen eikä radan suunnittelussa ole kuultu paikallisväestöä.
441

442 **Kaavoitus**

443
444 Kaavoituksen päämääränä tulee olla yhdyskuntarakenne, jossa palvelut ovat lähellä ja joka
445 kannustaa liikkumiseen jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Uudisrakentaminen tulee ohjata
446 olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Alueelliseen eriarvoistumiseen on puututtava
447 kaavoituksella: kunnan eri osissa on oltava monipuolisesti erilaisia asumismuotoja ja
448 työpaikkoja sekä palveluita. Kaavamääräysten autopaikkanormeja on väljennettävä niin, että
449 on mahdollista rakentaa kokonaan autottomia kortteleita ja asuinalueita.
450 Autopaikkanormeista tulee luopua. Autopaikkojen todelliset kustannukset on perittävä niiden
451 käyttäjiltä.
452

453 **Kaivokset**

454
455 Kaivostoiminnan on oltava kestävää niin ympäristön kuin paikallisyhteisönkin kannalta,
456 ongelmia ei saa aiheutua ympäristölle, ihmisten terveydelle tai luontomatkailulle.
457 Kaivostoiminta ei saa uhata alkuperäiskansojen oikeuksia. Suomeen on säädettävä kaivosvero
458 ja valtion tulee verottaa vahvasti kaivostoimintaa jotta saamme osamme uusiutumattomien
459 luonnonvarojemme hyödyntämisestä. Mahdollisista kaivostoiminnan haitoista
460 kaivosyhtiöiden täytyy maksaa korvaukset niistä kärsineille täysimääräisinä.
461

462 **Kalastus**

463
464 Kalastuskiintiöt on laskettava tasolle, joka mahdollistaa kalakantojen uusiutumisen. Kestävä
465 kalapolitiikka vaatii nykyistä järeämpää sääntelyä Suomen ja EU:n tasolla. Uhanalaisten ja
466 vaarantuneiden lajien, kuten Itämeren lohen, kalastusta pitää rajoittaa nykyistä laajemmin.
467 Kalojen kutualueita pitää suojella ja elvyttää. Verkkokalastus on kiellettävä ympärivuotisesti
468 saimaannorpan esiintymisalueilla.
469

470 **Kansainvälinen opiskelu**

471
472 (ks. myös maksuton koulutus) Opiskelijoiden liikkuvuutta on helpotettava kehittämällä
473 Suomeen ja maailmalle suuntautuvaa opiskelijavaihtoa sekä parantamalla eri oppilaitoksissa
474 ja maissa suoritettujen opintojen yhteensovittamista. Maahanmuuttajien aiemman osaamisen
475 tunnistamista ja tunnustamista on helpotettava ja käytäntöjä yhtenäistettävä. Jokaisella

476 koulutusasteella on oltava pakollinen opiskelijoiden kansainvälistymisjakso, jonka voi
477 toteuttaa joko ulkomailla tai kotikansainvälistymisellä. EU/ETA-maiden ulkopuolisilta
478 opiskelijoilta perittävistä lukuvuosimaksuista tulee luopua.
479

480 **Kansalaisaloite**

481
482 (ks. myös sitovat kansanäänestykset) Kansalaisaloitteet ovat hyvä tapa saada kansan ääni
483 kuuluviin ja toteuttaa suoraa demokratiaa sekä kunnallisella, valtakunnallisella että EU:n
484 tasolla. Kansalaisaloitejärjestelmää täytyy kehittää mm. yhdistämällä kansalaisaloitteet
485 sitoviin kansanäänestyksiin. Kansalaisaloitteiden käsittely tulee mahdollistaa yli
486 eduskuntakausien.
487

488 **Kansalaistottelemattomuus**

489
490 Harkittu, omaa etua tavoittelematon ja väkivallaton kansalaistottelemattomuus on jokaisen
491 perusoikeus. Radikaalikin väkivallaton toiminta ja kansalaistottelemattomuus ovat oikeutettu
492 tapa puolustaa ihmisoikeuksia, demokratiaa ja ilmastoja.
493

494 **Kasvissyöinti**

495
496 (Ks. myös eläinten oikeudet ja maatalous) Kasvissyönnin ja vegaanisen ruokavalion suosiota
497 on lisättävä muun muassa eläinten oikeuksien vuoksi ja ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi.
498 Kasvisruoan on oltava edullista ja hyvin saatavilla. Julkisen sektorin tulee tarjota ainoastaan
499 kasvisruokaa.
500

501 **Kaupunkitila**

502
503 Kaupunkisuunnittelulla tulee varmistaa, että kaupunkitilasta rakennetaan ihmisläheistä,
504 mielenkiintoista ja monipuolista. Kaupunkeihin ja taajamiin on luotava lisää avointa ei-
505 kaupallista tilaa, jossa asukkaat voivat vapaasti järjestää omaehtoista toimintaa ja tapahtumia.
506 Julkisten tilojen monikäyttöä on lisättävä ja kuntien tilojen voittoa tavoittelemattoman ilta- ja
507 viikonloppukäytön on oltava maksutonta.
508

509 **Kehitysyhteistyö**

510
511 Kehitysyhteistyömäärärahat on nostettava yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta.
512 Esimerkiksi pakolaiskuluja kotimaassa, kehitysmaiden ilmastorahoitusta ja

513 rauhanturvaamista ei saa laskea osaksi kehitysyhteistyömäärärahoja. Painopisteen on oltava
514 kaikista köyhimpien ja heikoimpien auttamisessa. Kansalaisjärjestöjen tekemää
515 kehitysyhteistyötä on tuettava erityisesti.

516

517 Suomen tulee ohjata vähintään 0,2 prosentin bruttokansantulo-osuus vähiten kehittyneille
518 maille. Kehitysyhteistyötä on tehtävä aidosti yhteistyössä kohdemaiden toimijoiden kanssa.
519 Kehitysyhteistyön lisäksi on tärkeää, että myös muu talous tukee vaurauden
520 oikeudenmukaista jakautumista ja kestävästä kehitystä globaalisti.

521

522 **Kierrätys**

523

524 (Ks. myös kulutus) Linearisesta taloudesta on siirryttävä kiertotalouteen, jossa raaka-aineet
525 ja tuotteet kiertävät suljetussa kierrossa. Tavoitteena tulee olla jätteen järjestelmä, jossa
526 tuotteet suunnitellaan siten, että materiaalit ovat tuotteen elinkaaren loppupäässä
527 eroteltavissa ja jätteen synty on minimoitu. Myös tuotannon sivutuotteet tulee hyödyntää.

528

529 Syntypaikkalajittelu yhdistettynä mekaanisen erottelun menetelmiin on avain kierrätysasteen
530 nostamiseen. Kasvatusta ja koulutusta kierrätyksestä on lisättävä. Kaikissa julkisen sektorin
531 tiloissa on taattava mahdollisuus tehokkaaseen kierrätykseen.

532

533 **Kilpailuttaminen**

534

535 (Ks. myös palveluiden tuottaminen) Hankinta- ja kilpailuttamisosaamista on vahvistettava ja
536 kriteerejä kehitettävä siten, että ne huomioivat tuotteen tai palvelun ja sen tuotantoketjun
537 ekologisuuden ja eettisyyden sekä käyttäjien kokemukset. Kilpailutukset on paloiteltava
538 pienempiin kokonaisuuksiin niin, että pienillä ja keskisuurilla palveluntarjoajilla on yhtäläiset
539 mahdollisuudet pärjätä eivätkä kaikki sopimukset karkaa suurille yksiköille. Kolmannen
540 sektorin ja kuntien omaa palveluntuotantoa on kehitettävä ja tuettava. Kilpailuviranomaisten
541 resurssit moninkertaistetaan tehokkaamman valvonnan mahdollistamiseksi.

542

543 **Korkeakoulutus**

544

545 (katso myös opiskelijavalinnat) Tasa-arvoinen, maksuton ja laadukas korkeakoulutus on
546 ehto yhteiskunnalliselle oikeudenmukaisuudelle ja kehitykselle. Korkeakoulutus ei
547 kuitenkaan ole lähipalvelu ja koulutusta on rohjettava karsia ylikoulutetuilla aloilla.
548 Oppilaitosten rahoitus ei saa perustua vain sisäänotto- ja tutkintomääriin vaan rahoituksen
549 kriteereiden on oltava myös laadullisia. Rahoituksen vuosittaisen vaihtelun on säilyttävä
550 kohtuullisena ja ennakoitavana. Korkeakoulutuksen duaalimallia on selkeytettävä, jotta

551 ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkintojen sisällölliset erot ovat selkeät niin työnantajille
552 kuin opiskelijoillekin.
553

554 **Kiinteistövero**

555
556 Kiinteistövero on taloustieteilijöiden kannattama omaisuuteen kohdistuva vero, joka tasoittaa
557 yhteiskunnan varallisuuseroja. Kiinteistövero tulee korottaa merkittävästi. Kiinteistöveron
558 määrän tulee vastata kiinteistön todellista arvoa. Siirrytään kiinteistöverossa verottamaan
559 ensisijaisesti maan arvoa.
560

561 **Kriminaalipolitiikka**

562
563 Toimiva sosiaalipolitiikka on parasta rikosten ennaltaehkäisyä. Kriminaalipolitiikan
564 tavoitteena on oltava uusintarikollisuuden ehkäisy lisäämällä elämänhallintaa tukevia
565 avorangaistuksia sekä päihdekuntoutusta. Nykymuotoinen vankilatuomio on useissa
566 tilanteissa tehoton keino ehkäistä uusintarikollisuutta.
567

568 **Kulttuuri**

569
570 (Ks. myös tekijänoikeudet) Olemme kaikki osallisia maailman yhteisistä kulttuuri- ja
571 tietovarannoista, jotka eivät noudata kansallisia tai kielellisiä rajoja. Julkisin varoin on
572 taattava kulttuurin saavutettavuus kaikille ryhmille. Uudet kaupunkija nuorisokulttuurin sekä
573 taiteen omaehtoiset ja spontaanit muodot on sisällytettävä kulttuuripolitiikkaan ja sen
574 tukemiseen. Vertaisverkosta lataamisesta epäkaupalliseen käyttöön ei tule rangaista.
575 Yksittäisten tiedostojenjakajien jahtaaminen on paitsi turhaa myös kallista. Laillisia
576 kulttuurintuotannon levittämisyväilyä on tuettava taiteilijan elinkeinon turvaamiseksi.
577

578 **Kulut**

579
580 (Ks. myös kunnan ympäristövastuu) Kulutusta on vähennettävä merkittävästi ja ohjattava
581 ympäristöystävällisempään suuntaan verottamalla sen aiheuttamia ympäristöhaittoja.
582 Vastaavasti elinkeinotukia on suunnattava ympäristökuormitusta pienentäviin
583 investointeihin ja poistettava kuormittavilta tahoilta.
584

585 **Kunnan ympäristövastuu**

586

587 (Ks. myös kulutus, kaavoitus, kasvisruoka) Jokaiselle kunnalle on laadittava oma ympäristö- ja
588 ilmasto-ohjelma. Kunnan päätöksiin on kirjattava niiden ympäristö- ja ilmastovaikutukset.
589 Virastojen, koulujen ja vuokrataloyhtiöiden tulee olla edelläkävijöitä ja näyttää esimerkkiä
590 kierrätyksen, pyöräparkkien ja energiatehokkaan rakentamisen suhteen.
591

592 **Kunnat ja valtio työnantajina**

593
594 Kunnat ja valtio ovat merkittävä työnantaja ja niiden on näytettävä esimerkkiä vastuullisena
595 työnantajana palkkaamalla vakituisesti olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä
596 ketjutetuilla määräaikaisilla työsuhteilla ja erilaisilla harjoittelijoilla keplottelun sijaan. Työn
597 joustavuutta on lisättävä esimerkiksi osa-aikatyön tekemistä helpottamalla. Kuntalaisaloite
598 Kuntalaisaloitteen profiilia on nostettava kunnalliseksi vastineeksi paljon julkisuutta
599 saaneelle kansalaisaloitteelle.
600

601 **Kuntarakenne**

602
603 Vihreiden nuorten tavoitteena on kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien kasvattaminen
604 (ymp) mahdollisimman vähäpäästöinen kunta, kuntalaisten tasa-arvoisuus palveluiden
605 saatavuudessa sekä alueiden välisen haitallisen kilpailun vähentäminen. Tavoitteeseen
606 päästään luomalla laajoja kuntakokonaisuuksia, viime kädessä pakkoliitoksin. Suurten
607 kaupunkiseutujen kunnat on yhdistettävä. Samanaikaisesti kuntarakenteen uudistamisen
608 kanssa on luotava kaksiportainen malli uusien, laajempien kuntien päätöksentekoon. Ylempi
609 taso päättää koko aluetta koskevista asioista, kuten kaavoituksen suurista linjoista,
610 terveydenhuollosta ja joukkoliikenteestä. Alemmalla tasolla päätetään esimerkiksi
611 yksittäisten alueiden kaavoittamisesta ja lähipalveluista.
612

613 **Lausunto- ja valitusoikeus**

614
615 (katso myös demokratia) Lausunto- ja valitusoikeus on laajennettava maankäytöstä kaikkeen
616 kuntalaisen jokapäiväiseen elämään vaikuttavaan päätöksentekoon, kuten
617 kouluverkkosuunnitelmasta ja budjettileikkauksista päättämiseen. Kaikilla kuntalaisilla tulee
618 olla valitusoikeus kunnan alueella tehtäviin kaavoituspäätöksiin. Valitusten käsittelyjen
619 resurssit on turvattava, jottei kuntien päätöksenteko hidastu turhaan oikeuskäsittelyjen
620 hitauden vuoksi.
621

622 **Lihavero**

623

624 Eläintuotannon huomattavan suurien päästöjen vuoksi on otettava käyttöön lihavero, jotta
625 eläintuotteiden hintaan sisällytetään niiden tuotannosta aiheutuvat ympäristöhaitat.
626

627 **Liikenne**

628
629 (Ks. myös julkinen liikenne ja kaavoitus) Liikennesuunnittelua tulee tehdä
630 ilmastotavoitteiden ja maankäytön suunnittelun ehdoilla. Kävelyn, pyöräilyn ja
631 joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkumuoto-osuuden kasvattaminen tulee olla
632 liikennesuunnittelun lähtökohtana. Autoilun kustannuksiin on sisällytettävä kaikki
633 kustannukset, myös ilmastokustannukset. Polttoaineveroa on nostettava ja kaupunkiseuduilla
634 käyttöön on otettava ruuhkamaksut ja tietullit.
635

636 **Luonnon itseisarvo**

637
638 Luonto kasveineen, eläimineen ja muine eliöineen on arvokas sinänsä, eikä ihmisillä voi olla
639 oikeutta loputtomasti kuluttaa ympäristöä omien etujensa tähden.
640

641 **Luonnon monimuotoisuus**

642
643 Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on ilmastonmuutoksen ohella maailman suurin
644 ympäristöongelma. Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytettävä
645 vuoteen 2020 mennessä. Suomen tulee YK:n biodiversiteettisopimuksen mukaisesti suojella
646 17 prosenttia maa-alueistaan. Erityisesti kosteikkojen, soiden ja metsien suojeluun ja
647 ennallistamiseen on panostettava merkittävästi enemmän.
648

649 **Luottamushenkilöiden sidonnaisuudet ja vallan keskittyminen**

650
651
652 (Ks. myös poliitikkojen ja virkamiesten karenssiajat sekä rotaatio) Mahdollisen
653 maakuntauudistuksen myötä Suomessa on siirryttävä Ruotsin kaksi kolmesta -malliin, jolloin
654 tulevaisuudessa päättäjät eivät voi toimia päätöksentekijöinä kaikilla kolmella Suomen
655 hallinnon tasolla. Lakimuutos on toteutettava samalla periaatteella kuin Suomen eduskunnan
656 ja EU-parlamentin kesken. Kansanedustajan ei tule toimia alemmilla päätöksenteon tasoilla.
657 Vähimmäisvaatimuksena on oltava luottamushenkilöiden kaikkien sidonnaisuuksien
658 julkistaminen toimielimen sivuilla.
659

660 **Lähidemokratia**

661

662 Valtion ja kunnan on tarjottava lainsäädännön vaatimaa minimiä enemmän
663 vaikuttamiskanavia: kansalaisja kuntalaisfoorumeita, kuulemistilaisuuksia, sähköisiä
664 kommentointimahdollisuuksia.

665

666 Ajankohtaiset prosessit on oltava helposti löydettävissä kunnan verkkosivuilta, ei haudattuna
667 eri toimialojen alisivuille. Kuntalaiselle on tarjottava mahdollisuus tilata sähköinen tiedote
668 kaikista käynnistyvistä prosesseista.

669

670 Kunnan sähköisiä tietojärjestelmiä on kehitettävä niin, että kuntalaisilla on saatavillaan
671 yhtenevässä helppokäyttöisessä muodossa oleva reaaliaikainen tieto asioiden valmistelusta ja
672 prosessien etenemisestä. Lisäksi kunnalliset tietovarannot on avattava kuntalaisten vapaasti
673 hyödynnettäväksi.

674

675 **Lähisuhdeväkivalta**

676

677 Kaikkien tahojen kynnystä puuttua lähisuhdeväkivaltaan on madallettava ja viranomaisten
678 välistä yhteistyötä on lisättävä. Lähisuhdeväkivallan vastaisen työn rahoitusta on lisättävä
679 huomattavasti. Riittävät turvakotipalvelut on taattava, palveluiden piiriin pääsemisen tulee
680 olla saumatonta ja avun saamisen kynnys tulee olla matala.

681

682 **Maahanmuutto**

683

684 (Ks. myös globalisaatio ja globaali oikeudenmukaisuus sekä pakolaiset ja turvapaikanhakijat)
685 Suomen on kehitettävä työperäistä maahanmuuttoa ja luovuttava työvoiman
686 tarveharkinnasta. Maahanmuuttajilla tulee olla oikeus säilyttää ja harjoittaa omaa
687 kulttuuriaan Suomessa. Kaikille maahanmuuttajille on taattava mahdollisuus riittävään
688 kotoutumiseen ja koulutukseen. Oikeus kotimaisten kielten opiskeluun sekä riittäviin
689 tulkkauspalveluihin tulee taata. Oleskeluluvan myöntämisprosessia on nopeutettava ja
690 oleskelulupaa odottavien tilannetta on parannettava esimerkiksi sallimalla työssäkäynti.

691

692 **Maatalous**

693

694 (Ks. myös eläinten oikeudet ja lihavero) Ruoantuotannon ympäristö- ja ilmastokuormitusta ja
695 tuotantoeläinten kärsimystä on vähennettävä laskemalla maataloustukia hallitusti ja
696 kohdentamalla ne kestäviin ja eettisiin tuotantotapoihin sekä tiukentamalla eläintuotannon
697 valvontaa kasvatuksesta eläinten kuljetukseen Suomessa ja EU:ssa. Ruoantuotannon tukien
698 sekä verojen on vastattava ilmastovaikutuksia niin, että lihan ja muiden eläintuotteiden

699 valmistaminen on päästöjensä mukaisesti kalliimpaa kuin kasvisperäinen tuotanto. Samalla
700 maatalouden ympäristötuet on kohdistettava ympäristön tilaa aidosti parantaviin toimiin.
701 Luomuviljelyä on tuettava ja tehoviljelyn sekä eläintuotteiden tukemisesta on luovuttava ja
702 eläintuotteille kaikille karjatalouden tuotteille on asetettava haittavero. Periaatetta on vietävä
703 eteenpäin myös EU-tason tukipolitiikkaan. Myös eläintuotteiden markkinointituista tulee
704 luopua välittömästi.
705
706 Maataloustuotteilta on poistettava vientituet ja nykyisenkaltainen kehitysmaita syrjivä
707 tukijärjestelmä on lopetettava. Vesistöjen valuma-alueille on asetettava sitovat enimmäisrajat
708 typpi- ja fosforipäästöille.
709

710 **Maksuton koulutus**

711
712 Kaikkien oikeus maksuttomaan koulutukseen peruskoulusta aina tohtorin tutkintoon saakka
713 on kirjattava perustuslakiin. Myös useamman kuin yhden tutkinnon suorittamisen
714 maksuttomuus on turvattava perustuslailla. Maksuttomuuden on koskettava myös EU- ja
715 ETA-maiden ulkopuolelta tulevia opiskelijoita. Lukukausimaksuista tulee luopua.
716 Korkeakoulut tai valtiot voivat tarjota koulutustaan kansainvälisillä markkinoilla, mutta
717 koulutuksen maksut eivät saa koskaan langeta opiskelijalle. Aidosti maksuttomassa
718 koulutuksessa ylioppilaskirjoitukset ovat maksuttomia, materiaalmaksuja ei kerätä eikä
719 kirjoista tarvitse maksaa millään koulutusasteella. Oppimateriaalien on siirryttävä enemmän
720 sähköiseen, vapaasti hyödynnettävään muotoon. Harjoittelujaksojen tulee olla oikeita
721 työsuhteita, joista maksetaan palkkaa.
722

723 **Metsät**

724
725 (Ks. metsätalous ja avohakkuut) Vanhat metsät on suojeltava ja lahopuun määrä metsissä
726 turvattava. Valtion metsien keski-ikää on kasvatettava. Metsälakia on uudistettava siten, että
727 metsätalous on ekologisesti kestävä ja monimuotoisuutta säilyttävää. Arvokkaiden
728 kohteiden säilymisen ja metsälain noudattamisen seuranta on siirrettävä metsäkeskuksilta
729 riippumattoman arvioijan, kuten alueellisen ympäristöviranomaisen tehtäväksi. METSO -
730 ohjelmaa tulee laajentaa koskemaan kaikkia elinympäristötyyppejä ja sen rahoitusta on
731 lisättävä merkittävästi.
732

733 **Metsätalous**

734
735 Kestävän metsätalouden tukijärjestelmä Kemera on uudistettava, jotta se vastaa paremmin
736 metsäluonnon suojelun tarpeeseen. Luonnolle haitalliset tuet, kuten kunnostusojitusten tuet,

737 on lakkautettava ja kohdennettava uudelleen Kemera:n ympäristötukeen sekä metsäluonnon
738 hoitohankkeisiin.

739

740 Yksityisten metsien vapaaehtoisen suojelun ohjelmaa METSOa tulee laajentaa ja kehittää
741 tehokkaammaksi. Metsätalouden ympäristötukia pitää ohjata etenevissä määrin soiden
742 ennallistamistöihin sekä kuluihin. Energiapuun ja biomassan korjuulle metsistä on luotava
743 Euroopan unionin laajuiset kestävyyskriteerit.

744

745 **Mielenterveys**

746

747 Mielenterveyspalveluiden tulee olla tarvetta vastaavalla tasolla, eikä ketään saa jättää
748 resurssien puutteen takia pelkän lääkehoidon varaan. Hoitoa tarvitsevien hoitamatta
749 jättäminen on kallista ja aiheuttaa paljon inhimillistä kärsimystä. Erityisesti lasten ja nuorten
750 psykiatriseen hoitoon on osoitettava riittävät resurssit ja mm. psykoterapeuttien määrää on
751 kasvatettava. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat parhaita keinoja vähentää
752 mielenterveysongelmia. Ennaltaehkäisyä ovat niin koulu- ja työpaikkakiusaamiseen
753 puuttuminen, suoritusyhteiskunnan paineiden vähentäminen kuin nuorten vanhempien ja
754 yksinäisten vanhusten tukiverkostojen rakentaminen.

755

756 Mielenterveydestä puhumiseen tulee kannustaa ja panostaa siihen, että kaikki uskaltavat
757 hakea apua ilman leimautumisen pelkoa. Lisäksi tulee huomioida, että mielenterveyden
758 ongelmat voivat vaikuttaa myös muihin kuin sairastavaan ihmiseen. Esimerkiksi
759 lastensuojeluilmoituksen tekemiseen liittyvästä stigmasta tulee päästä eroon - tärkeintä on,
760 että lapsi saa parasta mahdollista hoitoa ja turvaa kaikissa elämäntilanteissa.

761

762 Erityisesti nuorison ja ikäihmisten mielenterveysongelmiin tulee puuttua. Keinoja voivat olla
763 esimerkiksi etsivä nuorisotyö ja psykiatrisen sairaanhoitajan kotikäynnit.

764

765 **NATO**

766

767 Suomen ei pidä hakea Naton tai muiden sotilasliittojen jäsenyyttä. Suomen on vahvistettava
768 osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan, erityisesti siviilikriisinhallintaan.

769

770 **Nettisensuuri**

771

772 (Ks. myös sananvapaus) Suodatusjärjestelmät johtavat usein asiallisen aineiston estämiseen
773 ja aiheettomaan sensuuriin. On tärkeämpää puuttua syihin kuin yrittää mekaanisesti torjua
774 yksittäisiä nettisivuja. Laittomuuksiin on kuitenkin puututtava myös tietoverkoissa.

775

776 **Nuorten vaikutusmahdollisuudet**

777

778 Lapsia ja nuoria on kuultava valmisteluvaiheesta lähtien kaikissa kunnan ja mahdollisen
779 maakunnan asioissa, ei vain viranhaltijoiden arvion mukaan nuoria koskevissa asioissa.

780 Lapsilla ja nuorilla on oltava aitoa vaikutusvaltaa kunnan päätöksentekoon, edustus kunnan
781 päättävissä elimissä ja budjettivaltaa.

782

783 Lasten ja nuorten edustus voidaan järjestää koulujen ja oppilaskuntien kautta tai nykymallisia
784 nuorisovaltuustoja tai vastaavia nuorten osallistumista edistäviä keinoja kehittämällä.

785 Järjestämismallista riippumatta valintaprosessin on oltava nykyisiä nuorisovaltuustovaaleja
786 demokraattisempi ja vaalien äänestysprosentti on saatava muiden vaalien tasolle.

787

788 **Opintotuki**

789

790 (Ks. myös perustulo) Opiskelijan toimeentulo turvataan parhaiten siirtymällä perustuloon.

791 Lyhyellä aikavälillä opintotuen taso on nostettava muiden vähimmäissosiaalietuuksien

792 tasolle, korkeakouluopiskelijoiden opintotuen kaksiportaisuudesta tulee luopua,

793 tukikuukausien määrää on nostettava ja opintotuen tulo rajoja tarkistettava vuosittain

794 vastaamaan yleistä tulotason kehitystä. Opintolaina ei saa olla edellytys toimeentulotuen

795 saamiselle.

796

797 **Opiskelijavalinnat**

798

799 Opiskelijavalinnat tulee tehdä pääsääntöisesti valinta- tai soveltuvuuskokeella tai muiden
800 toisen asteen opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta. Kokeiden tulee ulkoa

801 oppimisen sijaan mitata hakijan motivaatiota ja soveltuvuutta juuri kyseisen alan

802 korkeakouluopintoihin. Valintakoemateriaalien tulee olla saatavilla maksuttomasti

803 sähköisessä muodossa. Valinnoissa ei suosita ensi kertaa korkeakoulupaikkaa hakevia, vaan

804 kaikkia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.

805

806 **Opiskelu-oikeuden rajoitukset**

807

808 Opiskelu-aikoja ei tule rajata. Päinvastoin opintojen suorittamisen ei tule olla sidottu aikaan ja
809 paikkaan, vaan opetuksen järjestämisessä on mahdollistettava eri elämäntilanteissa olevien

810 opiskelijoiden osallistuminen opetukseen.

811

812 **Oppivelvollisuus**

813

814 Oppivelvollisuusikä on nostettava 18 vuoteen tai toisen asteen tutkinnon suorittamiseen.

815

816 **Pakolaiset ja turvapaikanhakijat**

817

818 (Ks. myös maahanmuutto) Suomen pakolaiskiintiö on nostettava 3000 henkilöön nykyisestä

819 750 henkilöstä. Turvapaikanhakuprosessia on nopeutettava ja lisää resursseja on ohjattava

820 kaikkien maahanmuuttajaryhmien kotouttamiseen: koulutukseen, kielen opetukseen,

821 työllistymisen tukemiseen, asumiseen sekä sosiaali- ja terveystalouteen. Suomen tulee

822 varmistaa, että turvapaikanhakuprosessi on turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksia

823 kunnioittava. Ketään ei tule pakkopalauttaa maahan, jossa palautettavan henki on vaarassa.

824 Dublinin sopimuksesta tulee luopua.

825

826 **Palestiina – Israel**

827

828 Palestiinan itsenäisyyttä ei voi jättää Israelin tahdon varaan. Suomen on tunnustettava

829 Palestiinan itsenäisyys. Konfliktin osapuolet on saatava neuvottelupöytään. Suomen tulee

830 tukea palestiinalaisalueiden ihmisoikeuksien toteutumista ja hyvinvoinnin kehittymistä.

831

832 Laittomissa siirtokunnissa valmistettujen tuotteiden alkuperä on merkittävä tuotteisiin

833 tarkemmin. Suomen on lopetettava asekauppa Israelin kanssa.

834

835 **Palkkatasa-arvo**

836

837 Sama palkka samasta työstä on taattava kaikille sukupuolille ja sukupuoleen perustuvan

838 syrjinnän on ehdottomasti loputtava työmarkkinoilla. Etenkin matalapalkkaisilla

839 naisvaltaisilla julkisilla aloilla tulee uudelleentarkastella palkkatasoa ja suhteuttaa se

840 työnkuvan vaativuuteen.

841

842 **Palveluiden tuottaminen**

843

844 (Katso myös kilpailuttaminen) Kunnallisten palveluiden tuottamisessa voidaan käyttää monia

845 eri palveluntuottajia, kunhan kaikille kuntalaisille taataan laadukkaat palvelut. Ryhmien,

846 joiden kyky vertailla ja valita palveluita on rajallinen, on saatava palveluita ilman, että heidän

847 tarvitsee toimia vertailevina kuluttajina. Myös vastuu laadun tarkkailusta on palautettava

848 käyttäjiltä kilpailuttajalle.

849

850 **Palvelumaksut**

851

852 Terveyserojen kaventamiseksi terveyskeskusten käyntimaksuista on luovuttava ja kunnan on
853 tarjottava vähävaraisille ilmaisia liikunta- ja kulttuuripalveluita.

854

855 **Patentit**

856

857 Ideoita ei tule voida suojata patenteilla tai muilla immateriaalioikeuksilla. Ohjelmistopatentit,
858 liiketoimintamallipatentit ja geenipatentointi on kiellettävä. Kaikkien patenttien suoja-aika on
859 rajattava 20 vuoteen eikä patenteja pidä myöntää liian matalin kriteerein. Patentit voidaan
860 murtaa, jos siten voidaan pelastaa esim. merkittävä määrä ihmishenkiä, kuten joidenkin
861 lääkepatenttien tapauksessa. Erityisesti elintärkeiden tuotteiden kuten ruoan ja lääkkeiden
862 patentoinnin haittoihin tulee puuttua tiukalla sääntelyllä.

863

864 **Perustulo**

865

866 Kaikille Suomessa pysyvästi asuville on taattava vastikkeeton vähimmäissosiaaliturva
867 verottomalla ja muista tuloista riippumattomalla vähintään nykyisen perusturvan
868 vähimmäisetuuksien suuruisella kuukausittaisella perustulolla, joka on sidottu indeksiin.
869 Perustulo mahdollistaa tilanteen, jossa kaikkien töiden vastaanottaminen on taloudellisesti
870 kannattavaa, mutta ei koskaan pakollista, eikä työtä koskaan tarvitse tehdä millä ehdoilla
871 hyvänsä.

872

873 **Perintövero**

874

875 Perintövero tulee säilyttää, minkä lisäksi sen tasoa tulee maltillisesti nostaa. Perintöveron
876 tulee olla progressiivinen eikä se saa heikentää vähävaraisimpien perinnönsaajien
877 taloudellista asemaa. Perintöjärjestelmän tulee noudattaa sukupolvien välisen
878 oikeudenmukaisuuden periaatetta.

879

880 **Poliitikkojen ja viranhaltijoiden karenssiajat**

881

882 Ministereille ja keskeisille virkamiehille on säädettävä karenssi, jonka aikana he eivät saa
883 siirtyä työskentelemään saman alan yritykseen tai edunvalvontaorganisaatioon, jossa he
884 voivat käyttää sisäpiiritietoja tietyn intressiryhmän hyväksi.

885

886 **Presidentti-instituutio**

887

888 Vihreät nuoret uskoo parlamentaariseen päätöksentekoon, jossa vallankäyttäjillä on vastuu
889 toiminnastaan, vallankäyttöä voidaan valvoa ja vallankäyttäjät vaihtaa. Tasavallan presidentti,
890 jolla ei ole lainsäädäntövaltaa, mutta mahdollisuus vaikuttaa kulisseissa, ei ole instituutiona
891 demokraattinen eikä avoin. "Arvojohtaja" ei myöskään koskaan voi johtaa kaikkien arvoja.
892 Presidentti-instituutiosta on luovuttava vanhentuneena, epädemokraattisena ja kalliina.
893 Tasavallan presidentin tehtävät pitäisi jakaa pääministerille ja muille relevanteille
894 ministereille ja pitkällä aikavälillä instituutiosta on luovuttava kokonaan.
895

896 **Prostituutio**

897

898 Seksinoston kriminalisointi ei ratkaise kaupallisen seksin ongelmia. Vihreät nuoret kannattaa
899 seksityön aseman nykyistä laajamittaisempaa laillistamista. Seksityötä koskevat lait on
900 uudistettava tavalla, joka mahdollistaa ammatinharjoittajille nykyistä suuremman vapauden
901 järjestää työskentelyolosuhteensa haluamallaan tavalla. Seksityöntekijät ansaitsevat myös
902 mahdollisuuden hyödyntää samoja yhteiskunnan tarjoamia palveluita kuin muidenkin
903 ammattien harjoittajat.
904

905 **Päihteet**

906

907 (ks. myös alkoholi) Vähäisten terveysriskien päihteiden, kuten kannabiksen, MDMA:n ja
908 psykedeelien käyttö, hallussapito ja myynti tulee sallia. Myynnin siirtäminen valvotuille
909 markkinoille vie rahat järjestäytyneeltä rikollisuudelta, lisää turvallisuutta antamalla
910 käyttäjälle varmuuden, että päihde on puhdasta sekä tuo valtiolle verotuloja, jotka voidaan
911 ohjata esimerkiksi päihteiden haittoja vähentävään työhön. Päihteiden käytöstä ja
912 hallussapidosta omaan käyttöön ei tule rangaista.
913

914 **Pääomatuloverotus**

915

916 (Ks. myös rahoitusmarkkinaverotus ja verotus) Pääoma- ja ansiotuloja tulee verottaa yhtenäisen
917 progressiivisen veroprosentin mukaan.
918

919 **Päästökauppa**

920

921 Päästökaupasta on kehitettävä globaali järjestelmä ja sen valvontaa on parannettava ja
922 mekanismeja tehostettava. Päästökaupan päästövähennystavoitetta on nostettava ja

923 päästöoikeuksien määrää vähennettävä. Päästöoikeuksien myöntäminen ilmaiseksi on
924 lopetettava ja kaikki päästöoikeudet on huutokaupattava. EU:n on ostettava päästöoikeuksia
925 takaisin, mikäli niiden hinta markkinoilla laskee liian alhaiseksi. Valtiot on asetettava
926 oikeudelliseen vastuuseen vuosittaisten määrällisten tavoitteiden laiminlyömisestä.
927 Vastaanhangoittelevat maat tulee painostaa sopimukseen mukaan asettamalla maiden
928 tuotteille merkittävät hiilitullit.
929

930 **Rahoitusmarkkinaverot**

931
932 (Ks. myös pääomatuloverotus ja verotus) Rahaliikenteen keinottelun vähentämiseksi ja
933 talouden vakauden lisäämiseksi on otettava käyttöön globaali rahoitusmarkkinaverot. Verot
934 koskisi kaikkia yritysten osake-, arvopaperi- ja johdannaiskauppoja.
935

936 **Rotaatio**

937
938 Vallan keskittymisen estämiseksi eduskuntaan, europarlamenttiin ja kunnanvaltuustoihin
939 sekä mahdollisiin maakuntavaltuustoihin on säädettävä kolmen peräkkäisen vaalikauden
940 rotaatio.
941

942 **Ruotsin kielen opiskelu**

943
944 (ks. myös vähemmistökielet) Ruotsinkieliset palvelut on turvattava ja niitä on kehitettävä
945 vastaamaan tarvetta. Ruotsin kielen osaaminen edistää pohjoismaista yhteistyötä ja yhdistää
946 meidät skandinaaviseen kulttuuriperheeseen. Toisen kotimaisen kielen opiskelu tulee aloittaa
947 jo aiemmin peruskoulussa, jotta kielen osaamistaso voidaan taata.
948

949 **Sananvapaus**

950
951 (Ks. myös nettisensuuri ja vihapuhe) Sananvapaus on avoimen yhteiskunnan perusta.
952 Sananvapaus pitää hahmottaa vahvana oikeutena ja sen rajoituksiin täytyy suhtautua erittäin
953 kriittisesti. Myös esimerkiksi toimittajiin ja poliitikkoihin kohdistuvaa voimakasta
954 vihapuhetta ja uhkailua on kohdeltava sananvapauden rajoittamisena. Ilmaisunvapautta
955 perusteettomasti rajoittavat kohdat ns. jumalanpilkkamomentti ja Suomen lipun
956 häpäiseminen tulee poistaa laista.
957

958 **Sateenkaariperheet**

959

960 Kaikilla perheillä tulee olla samat adoptio-oikeudet vanhempien sukupuoleen ja määrään
961 katsomatta. Lapsella on oltava mahdollisuus useampaan kuin kahteen juridiseen
962 vanhempaan.
963

964 **Seksuaalivähemmistöt**

965
966 Kaikille ihmisille kuuluvat samat perus- ja ihmisoikeudet seksuaalisesta suuntautumisesta
967 riippumatta. Seksuaalivähemmistöjen syrjintäsuojaa on laajennettava. Seksuaali- ja
968 sukupuolivähemmistöihin liittyvää kasvatusta tulee tehostaa kouluissa ja oppilaitoksissa ja
969 tulee varmistaa, että seksuaalikasvatus on samalla tasolla kaikkialla Suomessa.
970

971 **Sitovat kansanäänestykset**

972
973 Lainsäädäntöä on muutettava niin, että kansanäänestyksen tulos on sitova ja kansanäänestys
974 on järjestettävä, kun riittävä määrä kansalaisia tai kuntalaisia sitä vaatii. Nykyisin
975 kansanäänestys voi olla vain neuvoa-antava. Kansalaisten tai kuntalaisten vaatiessa
976 kansanäänestystä on nykyisin eduskunnan tai kunnanvaltuuston päätettävissä, toimitetaanko
977 kansanäänestys vai ei.
978

979 **Siviilipalvelus**

980
981 (Ks. myös asevelvollisuus) Nykyisessä asevelvollisuusjärjestelmässä siviilipalveluksen tulee
982 olla asepalveluksen kanssa tasavertainen vaihtoehto niin pituudeltaan kuin
983 vaativuudeltaankin. Siviilipalveluksesta on tehtävä asevelvollisille houkutteleva ja helposti
984 valittava vaihtoehto asepalveluksen rinnalle. Pidemmällä aikavälillä asepalvelusjärjestelmä
985 on muutettava sellaiseksi, ettei nykyiselle siviilipalvelukselle ole enää tarvetta.
986

987 **Soidensuojelu**

988
989 Suoluonnon laajamittainen ennallistamisohjelma on toteutettava. Soidensuojelualueverkostoa
990 on täydennettävä erityisesti Etelä-Suomessa. Heikkotuottoisten ojitettujen soiden vesitalous
991 tulee järjestelmällisesti ennallistaa.
992

993 **Sterilisaatio**

994

995 Sterilisaatioikäraja on laskettava 18 vuoteen. Ihmisellä on vapaus päättää omasta kehostaan,
996 mielipiteistään ja sanoistaan. Myös vapaaehtoiselle lapsettomuudelle täytyy
997 yhteiskunnassamme olla tilaa. Pakkosterilisaatiota ei voida hyväksyä missään tilanteissa.
998

999 **Sukupuoli ja sukupuolten tasa-arvo**

1000
1001 Tiedostamme sukupuolten moninaisuuden ja vaadimme kaikille samanarvoisuutta. Puramme
1002 yhteiskunnan sukupuolittuneita rakenteita ja käytäntöjä sanoin ja teoin. Esimerkiksi
1003 sukupuolikiintiöt ovat keino tehdä vähemmistössä oleva sukupuoli näkyväksi. Valtion- ja
1004 pörssiyhtiöiden hallituksiin on asetettava sukupuolikiintiöt. Jokaisella on oltava oikeus elää
1005 elämäänsä omista lähtökohdistaan eikä ulkoa annettujen roolien mukaan. Olemme siis
1006 feministejä. Translaki tulee korjata heti ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta kunnioittavaksi.
1007

1008 **Sukupuolivähemmistöt**

1009
1010 Sukupuolta ei pidä ajatella mustavalkoisena käsitteenä. Sukupuoleen perustuvan syrjinnän on
1011 loputtava. Juridisen ja fyysisen sukupuolen korjauksen tulee olla mahdollinen kaikille sitä
1012 tarvitseville ilman vaatimusta sterilisaatiosta. Jokaisella tulee olla oikeus määritellä oma
1013 sukupuolensa. Intersukupuolisten ihmisten sukuelinleikkauksia tulee tehdä vain henkilön
1014 omasta tahdosta tai lääketieteellisin perustein.
1015

1016 **Syrjintä**

1017
1018 (Ks. myös seksuaalivähemmistöt, sukupuolivähemmistöt ja sukupuolten tasa-arvo) Kaikki
1019 syrjintä on tuomittavaa. Positiivista erityiskohtelua voidaan käyttää silloin, kun jokin
1020 erityisryhmä on aliedustettuna esimerkiksi koulutukseen hakeutumisessa tai työntekijöiden
1021 joukossa. Yhdenvertaisuuslakia ja sen valvontaa on laajennettava ja tiukennettava.
1022

1023 **Syrjäytymisen ehkäisy**

1024
1025 Tukea pitää olla saatavilla jo ennen kuin ongelmat pääsevät kasaantumaan. Koulujen
1026 oppilashuollolla on oltava riittävät resurssit varhaiseen puuttumiseen. Etsivillä ja jalkautuvilla
1027 työmalleilla tavoitetaan tuen tarvitsijat ajoissa. Elämän taitekohdissa syrjäytymisriski on
1028 suurin. Kaikille nuorille on taattava opiskelu- tai työpaikka.
1029

1030 Ihmisten ongelmat eivät katso ammatti- ja hallintokuntien rajoja. Apu saadaan parhaiten
1031 perille, kun ammattilaiset tekevät joustavaa yhteistyötä ammattirajoista huolimatta.
1032

1033 Erityistä tukea tarvitsevien ryhmien palvelut on mahdollisuuksien mukaan keskitettävä
1034 saman katon alle niin, että esimerkiksi masentunut nuori saa yhdeltä luukulta apua sekä
1035 mielenterveysongelmiinsa että toimeentuloon.

1036

1037 Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla tulee olla välineitä ja resursseja selvittää myös
1038 potilaan perheen tilannetta ja tarjota tarvittaessa apua.

1039

1040 **Taide**

1041

1042 (Ks. myös kulttuuri) Taide on tärkeä osa ihmisyyttä, ja yhteiskunnallisesti on tärkeää, että
1043 taide antaa ihmisille keinon tutkia ja ilmaista itseään ja että taiteilijat kommentoivat ja
1044 haastavat ihmisiä ja yhteiskunnan tilaa taiteen avulla. Korkeatasoinen taiteen ammattiopetus,
1045 taiteen tekemisen edellytykset sekä koko väestölle saavutettava taidekasvatus on turvattava
1046 sivistysvaltion peruskivenä. Taidekokemukset kuuluvat kaikille. Koulujen taideopetuksessa
1047 muut esittävät taiteet kuten tanssi ja teatteri tulee asettaa samalle viivalle musiikin ja
1048 visuaalisten taiteiden kanssa.

1049

1050 **Tekijänoikeudet**

1051

1052 (Ks. myös kulttuuri) Tekijänoikeuksien kestoja pitää lyhentää ja niiden alaisten teosten
1053 käyttämistä pitää helpottaa siten, että tekijä saa työstään riittävän korvauksen. Pidennykset
1054 tekijänoikeuksien keston ovat tulonsiirtoa isoille mediayhtiöille. Kuluttajille pitää määritellä
1055 oikeudet hankkimiansa teosten käyttöön eikä oikeuksia saa sopimuksilla tai teknisillä
1056 keinoilla rajata. Tällainen oikeus on esimerkiksi kopioiden valmistaminen omaan käyttöön.

1057

1058 **Terveydenhuolto**

1059

1060 Julkista terveydenhuoltoa on kehitettävä siten, ettei ole erillisryhmiä, joilla on muita parempi
1061 terveydenhuolto kuten työterveyshuolto, YTHS (Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö) tai
1062 julkisin varoin tuetun yksityisen terveydenhuollon käyttäjät. Varakkaiden pako
1063 työterveyshuollon ja yksityisten palveluntarjoajien asiakkaiksi ei saa jatkua eikä levitä muihin
1064 palveluihin, vaan julkisen terveydenhuollon on oltava tasavertaista ja laadukasta niin
1065 heikompiosaisille kuin varakkaammillekin. Julkisen terveydenhuollon on otettava huomioon
1066 eri ikäryhmät ja ihmisten erityistarpeet. Lyhyellä aikavälillä ammattikorkeakouluopiskelijat
1067 on liitettävä yliopisto-opiskelijoiden kanssa yhteisen terveydenhuollon piiriin.

1068

1069 Julkisen terveydenhuollon toimintaa on parannettava yhdistämällä valtion, kuntien ja Kelan
1070 rahoitus sekä siirtämällä vastuu terveydenhuollon järjestämisestä ylikunnallisille toimijoille.
1071 Vaihtoehtoisesti Suomeen on luotava kaksiportainen malli uusien, laajempien kuntien

1072 päätöksentekoon, jossa ylempi taso päättää koko aluetta koskevista asioista, kuten
1073 terveydenhuollosta. Alemmalla tasolla päätetään esimerkiksi lähikaavoituksesta ja
1074 lähipalveluista.
1075

1076 **Tiede**

1077
1078 Tiede, tutkimus ja koulutus ovat yksi suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Niin
1079 perustutkimukseen kuin erikoistuvaan tutkimukseen tulee varata riittävät resurssit. Tiede,
1080 tutkimus ja koulutus ovat itseisarvoja, joista ei tule leikata edes taloudellisten
1081 laskusuhdanteiden aikana. Tieteen, tutkimuksen ja koulutuksen vapaus on taattava kaikissa
1082 olosuhteissa korkeakoulujen riittävällä perusrahoituksella ja autonomian edistämällä.
1083

1084 **Tiedon saavutettavuus**

1085
1086 Avoimuus tietoyhteiskunnassa merkitsee sitä että tieto on teoreettisen saatavuuden lisäksi
1087 oikeasti saavutettavissa. Kuntalaiselle on tarjottava mahdollisuus tilata sähköinen tiedote
1088 kaikista käynnistyvistä prosesseista. Julkisia sähköisiä tietojärjestelmiä on kehitettävä niin,
1089 että kansalaisilla on saatavillaan yhtenevässä helppokäyttöisessä muodossa oleva
1090 reaaliaikainen tieto asioiden valmistelusta ja prosessien etenemisestä. Julkisissa
1091 tietojärjestelmissä on huomioitava myös esteettömyys. Julkisin varoin tuotetut tietovarannot
1092 on avattava kansalaisten vapaasti hyödynnettäväksi.
1093

1094 **Toinen aste**

1095
1096 (Ks. myös oppivelvollisuus ja ylioppilaskirjoitukset) Toisen asteen duaalimallia voi purkaa
1097 hallinnon ja soveltuvin osin opintojen osalta ja yhteistyötä lisätä, mutta tutkinnot on
1098 säilytettävä erillään. Lukioiden ja ammattioppilaitosten on järjestettävä opetusta niin, että
1099 opiskelijoilla on halutessaan aidosti mahdollisuus suorittaa yhdistelmätkinto.
1100

1101 **Turkistarhaus**

1102
1103 (Ks. myös eläinten oikeudet) Turkistarhaus on siirtymäajalla kiellettävä koko EU:ssa.
1104 Turkistarhauksessa eläinten hyvinvointia ei pystytä riittävässä määrin takaamaan ja elinkeino
1105 on haitallinen ympäristölle. Turkistarhaus ei kuulu eettisesti toimivaan nyky-yhteiskuntaan.
1106 Turkistarhaajien uudelleentyöllistymistä tulee tukea.
1107

1108 **Turve**

1109

1110 (Ks. myös energiantuotanto ja fossiiliset polttoaineet) Turve ei ole uusiutuva luonnonvara,
1111 vaan se on rinnastettava muihin fossiilisiin polttoaineisiin. Turpeentuotannosta on luovuttava
1112 2020-luvulla. Lyhyellä aikavälillä turpeen syöttötariffit on poistettava ja turvetta verotettava
1113 sen aiheuttamien päästöjen mukaan.

1114

1115 **Työurien pidentäminen**

1116

1117 (Ks. eläkejärjestelmä) Työurien pidentäminen on tärkeää hyvinvointivaltion rahoituksen
1118 kestävyys turvaamiseksi ja siinä on tärkeää varmistaa sukupolvien välinen
1119 oikeudenmukaisuus. Työuria on pidennettävä ensisijaisesti työurien keskeltä parantamalla
1120 työelämän laatua ja ihmisten työssäjaksamista, mutta myös vanhuuseläkeikää on korotettava.

1121

1122 **Uskonnot**

1123

1124 Valtion ei tule suosia mitään katsomusta. Valtio ja kirkko on erotettava. Uskonnonopetus on
1125 korvattava kaikille yhteisellä yleisellä katsomusaineella.

1126

1127 **Vanhemmuus**

1128

1129 Kaikkien vanhempien tulisi pitää vanhempain- tai hoitovapaata tutustuakseen lapseensa ja
1130 osallistuakseen lastenhoitoon. Julkisen vallan on kannustettava tähän voimakkaasti.
1131 Vanhemmuuden kustannukset on tasattava kaikkien työnantajien kesken. Vanhempainvapaat
1132 on jaettava 6+6+6 -mallin mukaisesti. Malli ei kuitenkaan saa syrjiä yhden vanhemman
1133 perheitä. Adoptio-, etä- ja sosiaalisilla vanhemmilla tulee olla oikeus samoihin etuuksiin kuin
1134 ydinperheen biologisilla vanhemmilla.

1135

1136 **Vapaa liikkuvuus**

1137

1138 Oikeus vapaaseen liikkumiseen kuuluu jokaiselle. Siksi vapaan liikkuvuuden esteitä on
1139 purettava. EU-maissa pitkään olleille siirtolaisille on myönnettävä oleskelulupa. Siirtolaisten
1140 sulkemista säilöönottokeskuksiin ei voida hyväksyä. Viisumivaatimuksista EU:n ulkopuolisille
1141 maille tulee luopua.

1142

1143 **Varhaiskasvatus**

1144

1145 Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen
1146 vanhempien tulotasosta ja työllisyystilanteesta riippumatta. Laadukas varhaiskasvatus luo
1147 pohjan koko koulutuspolulle sekä lapsen valmiuksille toimia yhdessä ryhmän jäsenenä.
1148 Subjektiiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen tuleekin pitää kiinni kaikissa kunnissa.
1149 Päiväkotien pitää pystyä joustamaan nykyistä enemmän ja hoitoa on oltava tarjolla perheen
1150 tarpeiden mukaan sopivaan aikaan ja osa-aikaisesti. Ryhmäkoot on pidettävä riittävän
1151 pieninä.

1152

1153 **Verotus**

1154

1155 Verotus on keino ohjata yhteiskunnallista toimintaa oikeudenmukaiseen ja ekologisesti
1156 kestävään suuntaan. Verotuksen tarkoitus on julkisten menojen rahoitus, ihmisten ja
1157 organisaatioiden ohjaaminen, tuloerojen tasaaminen ja markkinavirheiden korjaaminen.
1158 Vihreät nuoret vaatii pääomatulojen progressiivista verotusta, omistusasumisen
1159 verotuksellisen erityisaseman purkamista ja asuntotulon verottamista, haittaveroja
1160 asettamista ympäristöä saastuttaville toimille ja terveyttä heikentäville tuotteille sekä
1161 perintöveron säilyttämistä. Verotuksen tulee johdonmukaisesti johtaa ympäristön tilan
1162 paranemiseen. Verotuksen on kokonaisuudessaan oltava yksinkertaista mahdollisimman
1163 selkein säännöin ja harvoin poikkeuksin. Verotus mahdollistaa kulutuksen ohjaamisen
1164 tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin kuin kiellot, mutta verotuksen ohjausvaikutusten
1165 on oltava läpinäkyviä. Suorat tuet ja selvät erilliset haittaverot ovat läpinäkyvämpi tukimuoto
1166 kuin poikkeukset verotuksessa.

1167

1168 **Vihapuhe**

1169

1170 Vihapuhe on sanallista väkivaltaa, joka rajoittaa erityisesti naisten ja vähemmistöjen
1171 mahdollisuuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Etenkin toimittajia, poliitikkoja ja
1172 yhteiskunnan epäkohtia esiin nostavia aktivisteja pyritään hiljentämään vihapuheen keino in.
1173 Siksi Vihreät nuoret pitää vihapuhetta uhkana kansalaisyhteiskunnan toteutumiseksi ja
1174 demokratialle. Vihapuhe on kiellettävä selkeästi Suomen rikoslaisissa.

1175

1176 **Vähemmistökielet**

1177

1178 Keskeisiä palveluja on tarpeen mukaan tarjottava ja kehitettävä myös saameksi, romaniksi,
1179 karjalaksi, viittomakielillä, venäjäksi, englanniksi ja muilla vähemmistö- ja
1180 maahanmuuttajakielillä. Vähemmistökielten elvyttämiseen on taattava riittävät resurssit.

1181

1182 **Ydinvoima**

1183

1184 (Ks. myös energiantuotanto) Uuden sukupolven jätteetön ydinenergia voi toimia osittaisena
1185 energiaratkaisun ilmastonmuutoksen hillinnässä, mutta pitkällä tähtäimellä ihmiskunnan
1186 tulee siirtyä kokonaan uusiutuviin ja päästöttömiin energiaratkaisuihin. Emme kannata
1187 uusien nykymallisten ydinvoimaloiden rakentamista.

1188

1189 **Yhteiskuntavastuu**

1190

1191 (Ks. myös kunnan ympäristövastuu) Julkisen vallan on tuettava Reilun kaupan kaltaisia
1192 sertifiointijärjestelmiä sekä ohjattava kuluttajia ja yrityksiä tekemään eettisiä valintoja sekä
1193 edistettävä yritysten yhteiskuntavastuuraportointia. Vastuullisesta tuotannosta on tehtävä
1194 helpompaa ja taloudellisesti kannattavampaa kuin vastuuttomasta.

1195

1196 **YK:n ympäristöjärjestö**

1197

1198 YK:n alaisuuteen on perustettava riittävällä rahoituksella ympäristöjärjestö nykyisen
1199 ympäristöohjelman tilalle. YK:n kestävä kehityksen komiteasta pitäisi muodostaa nykyisen
1200 ihmisoikeusneuvoston tapainen kestävä kehityksen neuvosto.

1201

1202 **Yksilönvapaus**

1203

1204 Jokainen on vapaa toimimaan tahtonsa mukaan, mikäli ei rajoita muiden vapauksia tai aiheuta
1205 vahinkoa ympäristölleen. Meillä kaikilla on vapaus päättää omasta kehostamme,
1206 mielipiteistämme ja sanoistamme. Haluamme purkaa pakottavia rakenteita. Ihmisten
1207 vapauksia ei tule rajoittaa ilman päteviä perusteita. Vapaus merkitsee meille aitoa oman
1208 elämän hallintaa ja mahdollisuutta tehdä itseämme koskevia päätöksiä ilman muiden
1209 vaikutusta.

1210

1211 **Yleisradio**

1212

1213 Yleisradion rooli on tärkeä demokratialle, sananvapaudelle sekä kotimaiselle kulttuurille ja
1214 journalismille. Puolustamme Yleisradion julkisen palvelun tehtävää sekä sen pitkäjänteistä
1215 rahoitusta.

1216

1217 Ylioppilaskirjoitukset Ylioppilaskirjoituksista on luovuttava ja osaamisen arviointi
1218 suoritettava kurssikohtaisesti.

1219

1220 **Ympäristöhallinto**

1221

1222 Itsenäistä ympäristöministeriötä ja ympäristöhallintoa on vahvistettava ja vuorovaikutteista
1223 ympäristöhallintaa kehitettävä. Valtion ympäristöviranomaisille on taattava oikeus valittaa
1224 toisen viranomaisen päätöksestä. Valtion lupa- ja valvontavirastossa (LUOVA) ympäristön
1225 luvittavat ja valvovat tehtävät on pysyttävä organisaatiossa erillään.

1226

1227 Maa- ja metsätalousministeriö tulee lakkauttaa ja sen toimet siirtää ympäristöministeriölle
1228 sekä työ- ja elinkeinoministeriölle.

1229

1230 **Ympäristörikokset**

1231

1232 Resursseja ympäristö- ja luonnonsuojelurikosten tutkintaan on lisättävä ja
1233 ympäristöoikeudellista osaamista oikeuslaitoksessa vahvistettava. Valtioiden rajat ylittävistä
1234 ympäristörikoksista tuomitsemaan on perustettava kansainvälinen ympäristötuomioistuin.

1235 **Yrittäjyys**

1236

1237 Yrittäjyyden tukeminen on keino lisätä ihmisten mahdollisuutta hankkia itselleen
1238 taloudellisesti itsenäisempi asema, toteuttaa itseään ja rakentaa yhteiskuntaa. Yrittäjyys tulee
1239 nähdä kaikille mahdollisena valintana, minkä vuoksi asenteiden yrittäjyyttä kohtaan on
1240 muututtava. Oppilaitosten yrittäjyyskasvatuksen lisääminen on yksi tapa tukea yrittäjyyttä.
1241 Yrittäjyyskasvatuksessa on painotettava myös etiikan ja vastuullisuuden merkitystä
1242 liiketoiminnassa. Yrittäjillä on oltava samanlainen mahdollisuus sosiaaliturvaan kuin
1243 muillakin. Perustulo ratkaisee monia yrittäjyyteen liittyviä ongelmia. Startup-yrittämistä ja
1244 nuorten yrittämistä on tuettava. Myös yhteiskunnallisten ja sosiaalisten yritysten sekä
1245 osuuskuntien toimintamahdollisuuksia on parannettava. Valtion on poistettava yrittämisen
1246 esteitä, jotta kilpailu markkinoilla pysyy terveenä ja kuluttajille hyödyllisenä.

1247 **Äänikynnys**

1248

1249 Vaalijärjestelmän tulee pyrkiä jokaisen äänen yhdenvertaiseen vaikuttavuuteen. Siksi piileviä
1250 äänikynnyksiä pitää purkaa eikä keinotekoisia äänikynnyksiä pidä luoda.

1251

1252 **Äänioikeus ja vaalikelpoisuus**

1253

1254 Äänestys- ja vaalikelpoisuusikäraja on laskettava viiteentoista vuoteen kaikissa vaaleissa,
1255 aloittaen kunnallisvaaleista. EU-kansalaisella on oltava kaikissa vaaleissa oikeus äänestää
1256 siinä jäsenvaltiossa, jossa hänellä on vakituinen asuinpaikka.